

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. ? Fylke: Vest Agder
 Tilleggsspørsmål nr. Herad: Spangereid,
 Emne: Nissen Bygdelag: Jåsund krets,
 Oppskr. av: Olav Jarl Gahre Gard: Jåsund
 (adresse): Spangereid, ---- G.nr. 188 - Br.nr. - 8

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):
 Samtale med eldre folk i Jåsund født før 1890,

SVAR

Jeg har holdt på med et innsamlerarbeid om gammel gårdshistorie for Instituttet for Sammenlignende Kulturforskning, Bondesamfunnsavdelingen, En av gårdene jeg har skrevet om er Jåsund, Under dette arbeid fortalte mine hjemmelsmenn meg endel om nissen,

Josepha Øvland oppvokset i Jåsund født før 1890, Herman Jåsund født 1887,

På br, nr, 8 (etter matr, 1889 eier Johannes Claussen) dette gårdsbruket ble senere solgt til Th, Knudsen Jåsund (far til Josepha Øvland)

I innmarka, noen meter vest for våningshuset oppe på en bakke ligger en stor stein som de fremdeles kaller NISSESTEINEN, Steinen er ca, $1\frac{1}{2}$ m, høy og ca, 2 m, lang og bredden noe mindre,

På spørsmål om de visste noe om hvorledes dette navn var blitt til svarte de, : Juleaften pleide Johannes Claussen bære opp ei skål med julegraut og sette ved steinen, Det var julemat til nissen,

På spørsmål om noen av dem kunne minnes dette, svarte de at de hadde hørt det av deres foreldre på gården, Vi prøvde å tidfeste dette, Etter folketelling 1875 er Johannes Olausen født 1847,

Mine hjemmelsmenn mente dette å gi grøt til juleaften nissen juleaften kunne tidfestes til ca, 1870,

2

Jeg tok et foto, av steinen som legges ved,

Det er tatt nokså nær steinen, fra vestsiden,
Trærne til venstre er fruktrær på bruket,

Til høyre for stenen ligger huset på bruket, Det
ligger under bakken nede ved sjøen, Terrenget er

slik at det var ikke mulig å få det med på billedet,

Nissen må ha spilt en viss rolle i folks tro og tenk
ning før i tida, Min far fortalte (født her på gården)

Gahre 1870, at i hans barndom talte de mye om nissen,

En mann her på gården "litle Per" eier av br.nr.6.
gnr,155 Gahre sa de hadde nissen, Per døde 1892,
Nissen holdt til i et gammelt potethus som sto ute

på tunet noen meter fra bebyggelsen, Mannen var etter

den tids forhold rik, Den eneste på gården som hadde noen
daler i banken, De sa "Nissen dro til han," d,v,s,
hjalp han å samle til hus, Også gamle lensmannen som døde
1871 hadde nissen, Men allerede i min fars barndoms tid
må trua på nissen begynt å avta, Veek, som hadde sett
nissen hos gamle Per var mindre oppvakt, men hadde
hørt det av sine foreldre og andre folk på gården,
Trua på Nissen som en virkelig skapning må ha vært

vanlig omkring 1840 åra og litt senere,

Det var vanlig før i tida med "værknipa" med stråfor til
storfeet, Når de gikk om våren og så hå høystaen i løa,
kunne de si: Stæen e drøy iår, Eg meine nissen drar til hus,"
Seinere ble dette ord bare som et ordtak, men tidligere
var det alvorlig ment,

ds, Jeg har endel spørrelister for N,E,G, liggende,
får håpe jeg senere kan få svart på endel,

Olav Jahn Gahre
Olav Jahn Gahre